

Egészségügyi adatok továbbítása

Egészségügyi törvényünk külön fejezetben – az orvosi titoktartáshoz való betegjogok körében szabályozza az egészségügyi és személyes azonosító adatok kezelésének, megismerésének a szabályait, ideértve az adattovábbítás rendjét is.

A fő szabály szerint a beteg hozzájárulásával az általa megjelölt személy részére adható felvilágosítás a „különleges adatnak” minősülő egészségügyi adatokról.

Ugyanakkor már maga az egészségügyi törvény is (1997. évi CLIV. tv. 25. § (3) bekezdés) szabályozza azt az esetkört, amikor a beteg hozzájárulása hiányában is továbbítani kell az egészségügyi adatokat, ha azt törvény rendeli el, vagy pedig mások életének, testi épségének és egészségének védelme azt szükségessé teszi.

Az egészségügyi adatvédelmi törvény részletes szabályokat tartalmaz az egészségügyi szolgáltató külső szervek felé történő adattovábbítására vonatkozóan is.

E körben került nevesítésre a nyomozóhatóság – az ügyészség, a bíróság, az igazságügyi orvos szakértő – részére büntetőügyben történő adattovábbítás eljárási rendje. Két adatszolgáltatási kört kell e körben megkülönböztetnünk: egyrészt azt, amikor maga a nyomozóhatóság keresi meg az egészségügyi szolgáltatót, hogy e törvényi felhatalmazás alapján számára adatot továbbítson; másrészt azt, amikor magának az egészségügyi szolgáltatónak kell külön megkeresés nélkül adatokat továbbítani. Vizsgáljuk meg, hogy a fenti két esetkörben milyen feltételeket kell az egészségügyi szolgáltatónak vizsgálnia, hogy jogszerűnek minősüljön az adat továbbítása a nyomozóhatóság felé.

Adattovábbítás rendőrségi megkeresésre

Az egészségügyi adatvédelmi törvény a nyomozóhatóságot – az ügyészséget, a bíróságot és az igazságügyi orvos szakértőt – nevesíti, mint olyan szervezeteket, akik jogosultak egészségügyi, illetve személyazonosító adatok bekérésére és azok kezelésére. Az adatkérés jogszerűsége elbírálásának érdekében fontos szabály, hogy e

fenti szerveknek megkeresésükben pontosan rögzíteni kell az adatkezelés célját és meg kell jelölniük a kért adatok körét.

Az adatkérés és adatkezelés jogszerűségének elbírálásához a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény, illetőleg a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény idevonatkozó szabályait kell ismernünk és alkalmaznunk. Azaz nem elegendő az egészségügyi törvény és az egészségügyi adatvédelmi törvény szabályait ismernünk, hanem szükséges a fenti két jogszabályt is értelmeznünk annak eldöntése érdekében, hogy a megkeresésben feltüntetett cél valóban feljogosítja-e a rendőrséget az adatok bekérésére.

A büntetőeljárásról szóló törvény a nyomozóhatóság adatszerző tevékenységét feljelentés kiegészítésével összefüggésben, a megindított büntetőeljárásban a bizonyítási eszközök felkutatásával összefüggésben, illetve a gyanúsítottól való adatszerzés körében szabályozza.

Gyanúsítottra vonatkozó megkeresés

Viszonylag könnyebb az egészségügyi szolgáltató helyzete, ha a nyomozóhatóság konkrét személyről kíván adatot kérni, hiszen a büntetőeljárásról szóló törvény külön rendelkezik arról, hogy a gyanúsítottól mikor lehet egészségügyi, illetve személyazonosító adatot bekérni. E szabályok alapján a nyomozóhatóság a bűncselekmény tényállásának a felderítése érdekében kérhet be ilyen adatokat.

Így, ha az egészségügyi szolgáltatót a rendőrség azzal keresi meg, hogy adott ügyben nyomozás elrendelésére került sor, és e körben a megjelölt gyanúsítottól egészségügyi adatok továbbítását kéri, akkor az egészségügyi szolgáltató az adatkezelésben megjelölt körben a törvényi kötelező szabályokra tekintettel köteles az adott gyanúsítottal kapcsolatos egészségügyi adatokat továbbítani a rendőrség felé. Fő szabály szerint a gyanúsítottól az ügyész jóváhagyásával kérhet be adatokat a nyomozóhatóság. Ez alól kivételt jelent az az eset, amikor „halaszthatatlan intézkedés” jelzés kerül a megkeresésre (ezt az egészségügyi adatvédelmi törvény 23. § (3) bekezdése szabályozza). Ebben az esetben ügyészi jóváhagyás nélkül ki kell szolgáltatni az egészségügyi, illetve személyazonosító adatokat a nyomozóhatóság

számára. A gyanúsítottakkal kapcsolatos megkeresésnél arra kell különösen figyelnie az egészségügyi szolgáltatónak, hogy a megkeresés írásos formában érkezzon és tartalmazza az adattovábbítás célját, illetve az egészségügyi és személyazonosító adatok pontos körét. Ez utóbbinak azért van jelentősége, mert az egészségügyi szolgáltató nem továbbíthatja a gyanúsítottól az általa nyilvántartott valamennyi egészségügyi adatot, hanem csupán a megkeresésben megjelölt adatokat – vagyis szigorúan abban a körben kap törvényi felhatalmazást az adattovábbításra, melyet maga a nyomozóhatóság kér.

Adatkérés – nem konkrét személyre vonatkozóan

Sokkal nagyobb problémát jelent az egészségügyi szolgáltató számára, ha feljelentés kiegészítése vagy a bizonyítási eszközök beszerzése tekintetében – „a rendőrségi puhatolás” körében – történik az adatbekérés. Azaz a nyomozóhatóság nem nevesíti, hogy konkrétan kinek az adataira van szüksége, hanem a megkeresésében például adott napon adott ellátásban részesülő valamennyi beteg személyes adata és az ellátásukra vonatkozó egészségügyi adatok továbbítását kéri. Általános bűnmegelőzés célból, a tényállás felderítése érdekében „beteglistákat” kérnek az egészségügyi szolgáltatótól, és ebben az esetben már igen körültekintően kell eljárni. Sok esetben az egészségügyi szolgáltatók ennek eldöntése érdekében az adatvédelmi ombudsmanhoz fordulnak, aki már több esetben megfogalmazta, hogy noha a rendőrségi törvény és a büntetőeljárásról szóló törvény alapján valóban lehetőség van ilyen általános adatbekérésre, azonban ezt a gyakorlatot nem lehet széles körben alkalmazni.

Nem vitatható, hogy a büntetőeljárás során a bizonyítási eszközök felderítéséhez, a gyanú megerősítéséhez vagy az elkövető személyére vonatkozó megalapozott gyanú bizonyításához a rendőrségnek szüksége van, úgymond felvilágosítás keretében, adatbekérésre, ugyanakkor a törvényi felhatalmazás indokolatlan kibővítése mégsem eredményezheti azt a gyakorlatot, hogy az egészségügyi adatokat minden korlát nélkül a rendőrség megkeresésére továbbítani kelljen.

Ezt sugallja maga a rendőrségről szóló törvény is, hiszen a rendőrségi adatkezeléssel kapcsolatban megfogalmazza, hogy különleges adat, azaz egészségügyi adat is csak konkrét cselekménnyel közvetlen összefüggésben kezelhető. Erre való tekintettel elvárható, hogy a megkeresésben, ha nem konkrét személyre vonatkozóan kérnek adatokat, akkor pontosan jelölni kell, hogy milyen ügyben történik a nyomozás és milyen célból kér általános tájékoztatást a nyomozóhatóság.

E körbe sorolhatók a sértett adataira vonatkozó megkeresések is, hiszen a büntetőeljárásról szóló törvény részletesen szabályozza a gyanúsítottal kapcsolatos adattovábbítást. Ha a sértett nem ad külön felhatalmazást arra vonatkozóan, hogy egészségügyi adatait az egészségügyi szolgáltató a nyomozóhatóság felé továbbítsa, akkor csak a feljelentés kiegészítéseként, illetőleg a büntetőeljárás során, a bizonyítási eszközök feltárásával összefüggésben lehet egészségügyi adatot bekérni a sértettől. E körben nem hagyható figyelmen kívül – különösen a drogbetegekkal és a pszichiátriai betegekkel összefüggésben – hogy a feljelentés kiegészítéseként vagy bizonyos bizonyítási eszközök beszerzésével kapcsolatban az adatkérés a gyógyítás során gondot jelenthet. Ugyanis sok esetben az érintett betegek nem mernek az egészségügyi szolgáltatóhoz fordulni, hiszen számolniuk kell azzal, hogy személyazonosító és egészségügyi adataikat átadják a rendőrségnek, ha megkeresés érkezik erre vonatkozóan.

Adattovábbítás – adatvédelmi eljárási rend

Ha az egészségügyi szolgáltató számára nem egyértelmű a rendőrségi megkeresés, célszerű az adatvédelmi ombudsmanhoz fordulni, kérve annak vizsgálatát, hogy a rendőrségi megkeresés a törvényi előírásoknak megfelel-e és valóban feljogosítja-e őket arra, hogy személyazonosító és egészségügyi adatok továbbítására kötelezzék az egészségügyi szolgáltatót. Az adatvédelmi ombudsman a beteg jog és az adatvédelem fontosságát szem előtt tartva állásfoglalásával segítséget nyújthat e jogszabályi eljárás kialakításához. Ha az egészségügyi szolgáltató jogosulatlanul tagadja meg az adattovábbítást, akkor a büntetőeljárás 71. § (a) bekezdése alapján akár rendbírsággal is sújtható, illetőleg a rendőrségi megkeresés indokolatlan teljesítésének megtagadása akár kényszerintézkedések elrendelését is maga után vonhatja.

Célszerű tehát az egészségügyi szolgáltatóknál kialakítani azt az intézményi ren-

det, amelyet követni kell többek között a külső szervek részére történő adattovábbításnál.

Álláspontom szerint nem várható el, hogy a gyógyító osztályok döntsenek a tekintetben, hogy bizonyos rendőrségi megkeresések a törvényi előírásoknak megfelelőek-e vagy sem. Indokolt ezért egy adatvédelmi felelőst vagy jogászt megbízni, aki a rendőrségi megkereséseket megvizsgálja mind formai szempontból (a megkeresés tartalmazza-e, hogy milyen célból, milyen körben kérnek egészségügyi adatot), mind pedig abból a szempontból, hogy a megjelölt cél esetén a törvényi előírások az adatkezelés-adatmegkeresés lehetőségét jogszerűen szabályozzák-e vagy sem. Az egészségügyi szolgáltatóknak az adatkezelés jogszerűsége vizsgálatával összefüggésben az írásos megkereséseket meg kell őrizniük, azaz bármikor számot kell adniuk, hogy kinek, milyen célból történt a beteg beleegyezésének hiányában adattovábbítás. Ezért szükséges az adatvédelmi szabályzatban ezen eljárási rendet részletesen szabályozni, megjelölve a felelős személyeket, akik részben a nyilvántartási, részben az adattovábbítás jogszerűségének a vizsgálatáért felelősek.

Rendőrségi adattovábbítás megkeresés hiányában

Az egészségügyi törvény az egészségügyi szolgáltatót kötelezi a rendőrség részére történő adattovábbításra abban az esetben, ha 8 napon túl gyógyuló sérülést lát el, és ez a sérülés feltehetően bűncselekmény következménye. Ebben az esetben a kezelőorvosnak a rendőrség felé be kell jelentenie az érintett személy személyazonosító adatait. Ebben az esetben – ha 8 napon túl gyógyuló sérülésről van szó és ez a sérülés feltehetően bűncselekmény következménye – az adattovábbításhoz nincs szükség az érintett beleegyezésére. Gyermek esetében úgyszintén a törvényes képviselő hozzájárulása nélkül eleget kell tenni a gyermekjóléti szolgálat felé való adatközlésnek.

Más szervek felé történő adattovábbítás

A rendőrség felé történő adattovábbításon túl természetesen adattovábbítási kötelezettség terheli az egészségügyi szolgáltatót az ügyészség, a bíróság, illetőleg az igazságügyi orvos szakértő megkeresése esetén is. Fontos azonban, hogy e szerveknek is meg kell jelölniük az adatkezelés pontos célját (milyen célból, milyen jog-

szabályi felhatalmazás alapján kérik az adatok továbbítását), illetve a kért egészségügyi adatok körét.

Különösen ez utóbbinál jelent általában gondot, hogy a bíróságok nem jelölik meg azt az időintervallumot, kezelési kört, amelyre vonatkozóan az egészségügyi adatokat bekérik. Ha a megkeresésben csak az adott személy nevét jelölik meg és kérik az annak ellátása során keletkezett orvosi dokumentáció továbbítását, akkor az egészségügyi szolgáltatónak célszerű a bíróságot megkeresni az adatkérés körének pontosítása végett. Nem mindegy ugyanis, hogy a betegről fellelhető valamennyi egészségügyi adat továbbítását rendeli el, vagy pedig adott időintervallumra vonatkozó vagy adott betegséggel kapcsolatos kezelés adatait kell részére továbbítani. Az adattovábbítással kapcsolatban felmerült költségek tekintetében lehetősége van az egészségügyi szolgáltatónak megjelölni az adatkezeléssel és adatmásolással kapcsolatos költségeket, és mind a nyomozóhatóságtól, mind pedig az esetleges bírósági eljárás során kérhető ezen költségek megtérítése.

Összegezve: a törvény által meghatározott szervek bűncselekménnyel összefüggésben való adatkérésével kapcsolatban az egészségügyi szolgáltatónak igen körültekintően kell eljárnia, hogy eleget tegyen az egészségügyi adatvédelmi törvényben előírt adattovábbítási kötelezettségének, ugyanakkor ezzel ne sértse a beteg orvosi titoktartáshoz való jogát. Minden esetben alaposan meg kell vizsgálni az e megkeresésekben foglalt tényállást, és bármilyen kétség felmerülése esetén az adatvédelmi ombudsman segítségével kell eldönteni, hogy az adatkérés jogszerű-e vagy sem. Ezen túlmenően az adattovábbításról szigorú nyilvántartást szükséges vezetni, hogy bármikor számot tudjon adni arról, hogy milyen célból, milyen megkeresésre továbbított adatokat a nyomozóhatóság, a bíróság, az ügyészség részére a beteg beleegyezése nélkül.

E tevékenységhez nem elegendő az egészségügyi adatvédelmi törvény ismerete; az egészségügyi adatok továbbítását kérő szervezetek adatkezelésre vonatkozó törvényi rendelkezéseit is ismerni kell, hiszen csak ezek ismeretében dönthető el, hogy jogszerűen kíván-e egészségügyi adatot, mind különleges adatot kezelni a megkereső szerv vagy sem.

DR. KÖSZEGFALVI EDIT

jogtanácsos, biztosítási szakjogász, jogi osztályvezető